Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Margarita decreti seu Tabula Martiniana

Martin <Gnesen, Erzbischof>

[Venedig], 2. Sept. 1486

D

urn:nbn:de:bsz:31-300308

Visual Library

¶ proximi vulnus crudeliter ſilctur: ⁊ vt ſanet mi ſericorditer indicatur. v. q. v. non vos.
¶ crudelis ē qui famā ſuā negligit. xij. q. i. nolo.
¶ vlciſcendi crudelitas iure culpatur. xxiij. q. i. q̇d culpatur.
¶ libidinoſa crudelitas eſt venena ſterilitatis pro curare. xxij. q. ij. aliquando.
¶ crudelitatē omnium predonum ſuperat qui res eccleſie que pauperum ſunt defraudat. xij. q. ij. gloria. circa medium.
¶ qui pauperē fenore trucidat: ⁊ qui diuiti aliq̄ ra pit equales ſunt i crudelitate. xiiij. q. iiij. q̇d dicam

Crux. ¶ crux a cruciatu dicitur ⁊ magnum cruciatum ſuſtinet qui vim patitur. iij q. i. nulli. in fi.
¶ qui diuitias mūdi lutum reputat crucem xp̄i portat. xij. q. ij. gloria. circa me. xij. q. clericus.
¶ ſacerdotalis gradus ⁊ alia ſacramēta crucis figura perficiuntur. de conſe. di. v. nunquid.
¶ ſalubre eſt fidelibus crucis ſignaculo inſigniri. xi. di. eccleſiaſticarum.
¶ ideo cruce ſignantur baptizādi ⁊ alij vt diabolus per interemptionis ſue ſignum vas ſuum priſtinum ſciat deinceps ſibi eſſe alienum. de conſe. di. iiij. poſtea ſignatur.
¶ ignominia eſt xp̄m crucifixum pauperem farſis predicare corporibus. xxxv. di. eccleſie. iij. q. i. nolumus.
¶ dominum crucifigunt qui eum in ſacerdotibus ſuis proſequūtur. iij. q. i. nulli.
¶ feſtum inuētionis crucis eſt celebrandum quinto nonas maij. de conſe. di. iij. c. crucis.

Cupiditas. ¶ cupitas eſt mater vſurarum. xlvij. di. §. i.
¶ cupidi ordinari prohibentur: q2 tales de facili a vero deuiant. xlvij. di. §. i. ⁊ c. virum. viij. q. ij. dilectiſſimi.
¶ bonorum auctoritati inherere non valet qui cupiditatem anime que radix eſt omnium malorum nō abſcindit. xlvij. di. bonorum. ⁊ c. ſe.
¶ grauius intuet cupidus aur ꝙ ſolē. xlvij. di. ſicut
¶ q̄tūcūq aurum auro emuletur: ſacietas nunꝙ aderit cupiditati. xlvij. di. ſicut.
¶ nemo cupiditate dominādi inflāmatus deſiderat habere conſortē. xxiij. q. vij. q̇d autē.
¶ cupidi breuem in preſenti poſſident fructū ⁊ poſt eternū incurrūt ſupplicium. i. q. i. cum ordinaret. ⁊ c. cito.

Curator. ¶ curator ꝓpter infirmitatē datur. iij. q. vij. infames.

Curialis. ¶ curialis dicitur qui nexib' curie ligatus principibus adulatur. xxxvij. di. nonne. ⁊ li. di. qui in aliquo.
¶ curiales nō ſunt ad ordies admittēdi nec ēt ad religionem niſi cū magna diſcuſſione. liij. di. legē.
¶ curiales nō debent in epiſcopum ordinari. l. di. non confidat. li. di. qui in aliquo.
¶ curialis qui in ciuilibus cauſis vel pecunijs officium īpendit poteſt in epiſcopum poſtulari. lxi. di. oſius. ⁊ §. ſed aliud eſt.

Curioſitas. ¶ curioſitas ē poſtpoſitꝭ diuino ⁊ ſanctorum eloquiis ſcriptis philoſophorum ⁊ poetarum ratione vanitatis vel delectationis intendere. xxxvij. di. ſacerdotes. ⁊ c. ſeq.
¶ curioſitas dicitur cū diuina ſcriptura nō ſm ſanctorū expoſitionem: ſed ſm ſecularem ſapientiam ⁊ ſenſus ſui vanitatem exponitur. xxij. di. vino.
¶ curioſi dicuntur clerici qui filios ſuos eccleſiaſticis ſumptibus potius ſecularibus ſciētijs ꝙ ſalubribus erudiunt. xxxvij. di. legant.

Cuſtodire. ¶ cuſtodire tenetur romana ſedes ſtatuta conciliorum que ſua auctoritate confirmauit. xxv. q. i. c. i.
¶ ſi in iudicio a ſuperiori epiſcopo non ſeruatur ordo eccleſiaſticus quē ſuperior cuſtodire tenet confunditur. xi. q. i. peruenit.
¶ prelati bona eccleſie non debent dare potentib' ſed diligenter cuſtodire. xxiij. q. viij. conuenior.
¶ nemo per exteriorem violentiam corrumpitur ſi interior innocentia cuſtodiatur. xi. q. iij. cuſtodi.

Dalmatica. ¶ dalmatica nec epiſcopus: nec archidiaconus antiquitus ſine conceſſione pape licebat vti. xxiij. di. cōis.
¶ licet modo omnes diaconi vtantur dalmaticis ex conſuetudine non tamen debēt ipſis vti niſi in ſolēnitate. lxxvi. di. de ieiunio.

Damaſus. ¶ damaſus papa primus accuſat' d adulterio cū xlij epis ſe purgauit. ij. q. vij. nos ſi incōpetēter. i fi.

Dānum. ¶ damnum morum multum diſtat a damno temporaliū. vi. q. i. ſunt plurimi. in fi.
¶ deteriores ſunt qui vitam moreſq bonorum detrahendo corrūpunt his qui ſubſtantias aliorum prediaq diripiūt. vi. q. ij. ex merito.
¶ nulli in alterius dānum eſt ſubueniendū. xiiij. q. v. deniq. xxii. q. ij. primū.
¶ dominus per dānum temporale nos cogit ad bonum. xxiii. q. vi. q̇d errauerat.
¶ piiſſimi rectores reputant qui in graui ſcelere cōſtitutos dānatorū admonitionibus ad bonum redire cogūt. xxiii. q. v. ſi vos.
¶ qui confugiētibus ad eccleſiam vel ad cimiteria aliquod damnū inferūt: ſunt excōmunicati. xvii. q. iiii. diffinimus.
¶ īferens damnum non eſt abſoluendus niſi damno ſm arbitriū ei reſtituto. xxiii. q. vlti. peſſimam xiiii. q. vi. ſi res.

Datū. ¶ datum aliquod ex pietate precipue eccleſie non pōt reuocari. xii. q. ii. ſacrorū. xiiii. q. vi. cōperimus. xvi. q. ii. viſis. ⁊ q. vi. illud. xvii. q. iiii. ſunt qui.
¶ dare eccleſie ꝓp' defectum heredis laudabiliter dāti reddātur habito herede. xvii. q. vlti. c. vltimo.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Q. q̄ res eccleſijs vel monaſterijs ī teſtamēto datas detinēt: pauperū ſunt necatores. xiij. q. ij. clerici.

Q. non ſufficit oratio ⁊ lectio niſi adſit elemoſine datio. lxxxvi. di. fratrem. ⁊. xij. c. ſe.

Q. habenti dare nihil aliud eſt ꝙ perdere. i. q. ij. paſtor.

Q. epiſcopus de bonis eccleſie religioſis poteſt dare xij. q. ij. ſi epiſcopus. ⁊. c. ſe.

Q. qui honorem non habet: honorem dare non poteſt. i. q. i. qui perfectionē. ⁊. c. ſe.

Dauid.

Q. dauid q̄ ex ꝯpaſſione oēs refugas recipiebat: ponit̄ in exēplū ꝙ patientibus eſt compatiēdū. vij. q. i. omnis.

Q. ex eo ꝙ voluit mali regis clamidē ſe precidiſſe: ponitur in exemplū ꝙ ſubditus quantūcūq̄ ſanctus in malum prelatum ꝙdiu ſuſtinetur non d̄bet inſurgere. ij. q. vij. plerūq̄. §. item. de pe. di. ij. §. opponitur.

Q. dauid plenus fuit charitate per multos effectus inſinuatur. de pe. di. ij. §. opponitur poſt mediū.

Q. int̄ duo mala minus eligens potius voluit iuramentum frangere ꝙ ſanguinem humanū fundere. xxij. q. iiij. ꝙ dauit. ⁊. c. ſe.

Q. in eo ꝙ ſaul deprauatum honorauit propter vnctionem. Innuitur ꝙ ſacramenta deprauato non ānihilantur. i. q. i. ſacramenta.

Q. dauid ꝓhibitus fuit tēplū edificare pp̄ ſanguinem quē effuderat. de conſe. di. i. §. i. in prin.

Q. in hoc ꝙ propter adulterium redargutus fuit a nathan propheta qui fuit inferior eo. Innuit̄ ꝙ ſubditus prelatum monere poteſt de exceſſu. ix. q. vij. noſti. poſt me.

Q. ī hoc ꝙ pp̄ adulteriū ⁊ homicidium pro parabolā diuitis ſniam contra ſe ipſū dedit. Innuit̄ ꝙ malus prelatus per ſniam quā profert in ſubditū ſe ipſū condēnat. iij. q. vij. ſacerdos.

Q. per pniam de adulterij ⁊ homicidij peccato conſecutus eſt veniā. de pe. di. iij. §. dauid.

Q. ī eo ꝙ poſt peccatū ſpūm ſanctū rehabuit ⁊ ī honore ꝑmanſit. Innuit̄ ꝙ lapſi ꝑ pniā ī priſtinum ſtatū repant̄. l. di. ſi poſt. §. ecōtra. ⁊. c. pōderet.

Q. occiſio Urie ꝓpter adulterium barzabee ipſam duxit in vxorem: modo non trahitur in conſequētiam. xxxi. q. i. c. ſi vidua. §. ſed obijcitur.

Q. dominus ei qui tot bellis interfuit tam magnū prebuit teſtimoniū. Innuit̄ ꝙ ⁊ pleriq̄ bella exercentes deo placere poſſunt. xxiij. q. i. noli.

Decanus.

Q. decanus nemo debet fieri niſi primū fuerit preſbyter ordinatus. xl. di. c. i. ⁊. ij. ſe.

Q. diaconus in decanū electus niſi ſtatim preſbyter efficiat̄: honore ſuſcepto priuet̄. lx. di. inouamꝰ.

Q. nemo in decanū debet eligi niſi qui etate ⁊ moribus eſt maturus. lx. di. inouamus.

Decime.

Q. decime ſunt vota fidelium precia peccatorum patrimonia pauꝑū. xvi. q. i. quia.

Q. decie ſūt tributa egētiū aīarū. xvi. q. i. decime.

Q. decime iubentur dari lege naturali ſicut patet d̄ abraam ⁊ iacob. xvi. q. vij. decimas deo.

Item iubentur dari lege moſayca. xvi. q. i. decimas a populo.

Item iubentur dari ſcriptura prophetica. xvi. q. i. reuertimini. ⁊. q. vij. c. i.

Item iubentur dari lege canonica. xvi. q. vij. c. i. ⁊ c. quicūq̄.

Q. decime ſunt dande de grano ⁊ de vino ⁊ fructibus arborum: de pecoribus de orto de negiciatione ⁊ de venatione. xvi. q. vij. quicūq̄. ⁊. c. ſe.

Q. a laicis fideliter ſint dāde ⁊ ab epis miniſtris eccleſiarū diſcrete diſtribuēde. xxxij. di. preter hoc xvi. q. vij. nullus.

Q. fideliter decimas dare eſt nec plus nec minus alium offerre. xvi. q. vij. quicūq̄.

Q. dāde ſunt illi eccleſie vbi baptiſma ⁊ alia ſacramēta percipiūtur. xvi. q. i. queſti. ⁊. c. de deci. ⁊. c. ī ſacris. xiij. q. i. eccleſias. §. de decimis.

Q. alijs eccleſijs nō ſunt dāde preter ꝯſenſū epiſcopi. xvi. q. i. ſtatuimus. ⁊. c. ſe.

Q. propter nouas eccleſias priori eccleſie nō ſūt ſubtrahēde. xvi. q. i. ſiquis laicus. ⁊. c. de decimis. §. ſi ergo.

Q. decime cōcedi poſſunt monaſterijs ⁊ hoſpitalibus. xvi. q. i. quoniam.

Q. monachis de territorijs que proprijs manibus excolūt ꝯceſſe ſunt decime. xvi. q. i. cūctis. §. de his ⁊. c. queſti.

Q. ī perdonationem prediorum monachis facta nō priuātur eccleſie decimis ſuis. xvi. q. i. cūctis. §. d̄ his. ī ſi.

Q. nō fructus ſed ius decime vēdere vel emere ſimoniacū eſt. i. q. i. preſbyter.

Q. decime a laicis q: pauperum ſunt poſſideri non poſſunt. xvi. q. i. c. vltimo. ⁊. q. vij. c. i.

Q. nō ſunt a laicis aliquo munere redimēde. xvi. q. vij. decimas quas.

Q. ꝓpter malitiā ſacerdotis decime: q: eccleſie ſūt nō ſunt retinēde. xvi. q. vi. ſi epiſcopum.

Q. nō dātes decimā poſt admonitionē ſunt excōicādi. xvi. q. vij. oēs.

Q. qui decimas nō tribuit ſacrilegiū cōmittit ⁊ eterne dānationis periculū icurrit. xvi. q. vij. c.

Q. frequēter in rebus tēporalibus dāna patiūtur q̄ decimas dare negligūt. xvi. q. i. reuertimini.

Q. quāti pauperes mortui fame fuerint: tot detētor decimaꝝ reus eſt homicidiorum. xvi. q. i. decime.

Q. qui decimas diligēter dat nō ſolum ſanitatē corporis ſed etiā cum temporali fructu celeſtia ꝓmeretur. xvi. q. i. decime.

Q. quadrageſima diligēter in ieiunio obſeruata ſoluūtur deo decime in tempore totius āni. de conſe. di. v. quadrageſima.

Decretales.

Q. decretale ſummorū pontificum ſunt eiuſdē auctoritatis ſicut decreta que ſunt in corpore canonum. xix. di. per totum.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

¶ decretales ẽpiſtola alia eſt ſpecialis: vꝫ que diri‑
gitur ad vnã pꝛouinciam. xxxv.q.iij.quo ſcripſi.
Itez que dirigitur ad vnã eccleſiã.xvi.q.i.hinc ẽt.
Item que dirigitur ad vnam perſonam.vij.q.i.pe‑
riſti.⁊ hec non trahitur ad conſequentiam; ſicut
habes in pꝛedictis cap.
Alia eſt generalis que omnibus dirigitur.xxv.q.i.
omnia.⁊.c.ſe.⁊ hec q: diffinit trahitur ad conſe
quẽtiam.xxv.q.i.hac conſonat
Si iperat vel pꝛohibet neceſſitatẽ infert.xiiij.q.i.
quod pꝛecipitur.
Si indulgetur non trahit ad conſequẽtiam.xiiij.q.
v.dixit.
Si pmittit vel conſulit liberam hꝫ obſeruantiam.
xiiii.q.i.quod pꝛecipitur.

Dedicatio.

¶ dedicatio eccleſie dꝫ fieri ab ẽpo ſine aliqua pactõne.i.q.i.ſtatuimus

¶ ẽpi dedicaturi eccl'ias oblata ex deuotiõe poſſũt accipere: ſꝫ nil debẽt exigere.i.q.ii.placuit.

¶ ꝑus ẽ eccl'ia dotanda ꝙ̃ dedicanda ibidẽ.

¶ loca ſemel dedicata non poſſunt fieri habitacula ſecularia.xix.q.iii.que ſemel.

¶ ſingulis annis celebꝛanda ẽ ſolẽnitas dedicationis.de conſe.di.i.ſolẽnitas.

De hac materia require d̃ conſe.eccl'ie.

Defenſio

¶ defenſio põt peti a ꝑncipe contra hoſtes eccleſie xxiii.q.iii.maximianus.⁊.q.ii.p totum.

¶ eccl'ia pꝛo malefactoꝛibus dꝫ intercedere nõ eos defendere.xiiii.q.vi.hi qui.xxi.q.v.ſiquis cuiuſlibet.⁊.c.ſe.

¶ lex virtutis ẽ ſocios ⁊ patriã defendere ab iniuria.xxiij.q.iij.non inferenda.⁊.c.foꝛtitudo.

¶ execrabile eſt non tueri quos ſuſcipit defendendos.lxxxvij.di.in religioſum.

¶ qui põt ⁊ nõ repulit a ſocio iniuriã tã eſt i vitio ꝙ̃ ille qui facit.xxiij.q.iij.non inferenda.⁊.c.ſeq.

¶ qui peccantẽ defendit acrius arcendus eſt ꝙ̃ qui peccauit.xi.q.iij.qui conſentit.

¶ qui deſinit obuiare cum poteſt; conſentit.xxiij.q.iij.oſtendit.

¶ perfectus iniuriam pꝛopꝛiam ⁊ ſuoꝛum non debet defendere; ſꝫ diuino examini reſeruare.xxiij.q.i.§.i.⁊.c.ſe.

¶ defenſio cuiqꝫ conceditur in neceſſitate.xxiiij.q.iij.p totũ.⁊.q.v.de occidendis.vſqꝫ in fi.

¶ qui non defendit veritatẽ pꝛoditoꝛ eſt veritatis xi.q.iij.nolite.

¶ quilibet ſemper tenetur ad fidei defenſionẽ.xxiij q.viij.quicũqꝫ.c.his ita.

¶ qui pꝛo fide vel fidelium defenſione moꝛitur; celeſte pꝛemium conſequitur.xxiij.q.viij.oĩa.

Degradatio.

¶ degradatio ẽ dpo nere de oꝛdine pꝛo eodem accipiũtur.lxxxvi.di.ſacerdos.⁊.c.ſe.

De hac materia inuenies vbi agitur de depoſitione.

Delegatio.

¶ delegatio dicit̃ qñ pla ti dñ pꝛeſentes eſſe nõ poſſunt p aliũ reputant̃ pꝛeſentes.xciiij.diſ.valde.

¶ delegatus ſicut ille cuius tenet locũ eſt honoꝛandus.xciij.di.pꝛecipimus.xcvij.di.nobiliſſimus.

¶ debet litteras cõmiſſionis illis ad quos delegatus eſt demonſtrare.xcvij.di.nobiliſſimus.

¶ iudex delegatus debet dari ad arbitriuꝫ illius q̃ impeditur ab auctoꝛitate ſupioꝛis.xi.q.i.iudices

Deliberatio.

¶ deliberatõ omnibꝰ eſt neceſſaria que in diſ cuſſoꝛuꝫ omniuꝫ caloꝛes poteſt refrenare.ij.q.vi.anterioꝛum.

¶ laudabilis eſt cautella deliberationis cũ qua totum ratio regit ⁊ furoꝛ ſibi nihil vendicat.xi.q.iij.illa pꝛepoſitoꝛum.⁊.c.ſe.

¶ non ſunt pꝛecipitanda conſilia ⁊ opera; tempore enim indigemus ad deliberandum vt maturꝰ agamus.l.di..ponderet.circa pꝛin.

¶ maxime eccleſie negocia cum deliberatione ſunt explenda.xlv.di.lꝫ.cl.i.

¶ iudices diffinitiuãſniaꝫ cũ magna deliberatione debent pꝛoferre.xi.q.iij.cum apud.⁊.c.ſe.

¶ infra decem dierum ſpacium appellatione facta vtrum quieſcendum ſit ab ea eſt deliberandum.ij.q.vi.anterioꝛum.

¶ q̃ ex deliberatione ad melioꝛa non ꝓficiũt ẽt ab his bonis q̃ vident̃ hꝛe; cadunt.xvij.q.i.q̃ bona.

¶ in tãtum quidam moꝛam deliberationis extendũt ꝙ̃ bonum qd̃ conſequi itendebãt perdũt.xvij q.i.qui bona.

¶ pꝛo conuitio non eſt habendum qd̃ ſine deliberatione eſt illatum.ij.q.iij.ſiquis iratus.

Delitie.

¶ delitie abſqꝫ deſiderio ꝑcepte non officiũt.xli.di.delitie.

¶ delitie ciboꝛũ computreſcere faciũt coꝛpus hũanum.de conſe.di.v.nihil.⁊.c.ſe.

¶ diuites dolere debẽt ſi ꝓpter conſuetudinẽ non aliter ꝙ̃ d̃licate pñt viuere.xli.di.non cogũtur.

¶ i rebus pꝛetercũtibus nec vſus nec libido culpat̃ xli.di.quiſquis.

¶ aliquãdo ſine veroci tatis vitio pꝛecioſiſſimo ſapiẽs vtitur cibo ⁊ icipiẽs viliſſimũ cum guleflamma exardeſcit cibum.xli.di.quiſquis.

¶ ignominioſum eſt pꝛelatis ⁊ pꝛedicatoꝛibus delitijs affluere qui xp̃m pauperem debẽt pꝛedicare.xxxv.di.eccleſie.

¶ epiſcopalis auctoꝛitas plus debet vigere i delitijs meritoꝛum ꝙ̃ mẽſarum.xli.di.ep̃us.

¶ deteſtabile eſt i tugurio ruſticano natuꝫ ⁊ milio nutritum i religiõe ſimilam ⁊ mella faſtidire.xij.q.ij.gloꝛia ep̃i.

Demẽtia.

¶ demẽtia ſi eſt perſeuerãs excuſat a culpa i ipſa ꝯmiſſa.v.q.i.aliquos.xxxij.q.i.quẽadmodum.

¶ ſi venit ex pꝛopꝛia culpa poſtꝙ̃ ad ſanam mẽtem redierit imponẽda eſt eis pꝛo commiſſa lꝫ mioꝛ ꝙ̃ alijs pnĩa.xv.q.i.ſiquis iſaniẽs.

Q: nõ debet promoueri ad ordines maxime i ſacerdotem qui aliquãdo iſaniuit. xxxiij. diſt. cõiter. ⁊ duo. c. ſe. xv. q. i. c. vltimo. §. ſicut.

Q: ſi ſacerdos ex propria culpa demẽs effectus homine occiderit poſtea ad ſanitatẽ redierit celebrare nõ poteſt. xv. q. i. ſiquis iſaniẽs. i fi. ⁊ c. ſe.

Q: demẽtes vel furioſi continue nec matrionio nec religioni poſſũt obligari. xxij. q. vij. neq; furioſ⁹.

Q: qui ſani cõtrahũt poſtea demẽtes effecti nõ ſeparãtur. xxxij. q. vij. hij qui.

Demon. Q. demoñes a cumine ſenſus ⁊ celeritate mẽtis oĩa quecũq; aĩalia excedũt. xxvi. q. iiij. ſciendum.

Q: propter longuz tempus vite eoꝝ maior eſt eoruz experiẽtia q̃ hominum. xxvi. q. iiii. ſciẽduz.

Q: ex tribus p̃miſſis multo ante cogitata p̃nũciãtes ab hoibus pp terreni ſenſus tarditatẽ videntur futura predicere. xxvi. q. iiii. ſciẽdum. p totum cap.

Q: demões futura de q̃bus nullũ veſtigiũ hñt põt cognoſcere nõ poſſũt. xxvi. q. iiii. ſciẽdũ. poſt me.

Q: qualimodo fiat q̃ que per ipſos fiũt cũ non ſint hoibus videntur ſigna ⁊ miracula. xxvi. q. v. nec mirum. a medio vſq; ad fi.

Q: in arte magica ⁊ in omni alia diuinatiõe p demonũ fallaciam deducitur curioſitas humana dum appetit ſcire qđ nõ ꝯuenit iueſtigare. xxvi. q. v. nec miruz. ante me.

Q: nigromãtia ⁊ auguria ⁊ oĩs magoꝝ ⁊ diuinationis arte demonũ eſt iuenta vt faciãt eos ſue damnationis participes. xxvi. q. ii. qui ſine.

Q: illuſionibus demonũ quedam mulieres ſcelerate credũt ſe i corpore multa terraꝝ ſpacia trãſire cuz ſolum hoc ſpũs iſidelis patiatur. xxvi. q. v. epi

Q: demones ⁊ frequẽter ſunt miniſtri ⁊ vltores ire xxiii. q. v. non ſolum.

Q: qũi per demonẽ aliquãdo vexatur non debet ad ſacros ordines promoueri. xxiii. di. maritũ. ⁊ iii. c. ſeq.

Q: demoñes per ſigña exteriora citiſſime cogitationes hominum. xxvi. q. iiii. ſciẽdum. in fi. ⁊ c quodam loco.

Q: demon cũ mẽtem alicuius per infidelitatez ſubicit illi ſiue dormiẽti ſiue vigilãti i diuerſis ſpeciebus ſe oſtendit ⁊ per illas animũ hominum deludit. xxvi. q. v. epi. poſt medium.

Q: demones hoibus illudere nõ poſſũt niſi deo permittẽte. xxvi. q. v. nec mirum. circa fi.

De hac materia require vbi agitur de diabolo ⁊ vbi agitur de diuinatõie.

Depoſitio. Q: deponũtur vl̃ ðgradãtur p̃lati vel clerici domicilia feminarũ etiã poſt admonitionẽ frequentãtes. lxxxi. di. clericus. ⁊ c. archidiaconum.

Item aleis ⁊ inhoneſtis ludis ⁊ ebrietatibus ſine ceſſatione deſeruientes. xxxv. di. eps. xxxiiij. di. quorũdam. in fi.

Item tabernas ⁊ alia inhoneſta tenẽtes ⁊ mercimonia exercentes. xliiij. di. nulli. xiiij. q. iiij. c. i. ⁊ iij.

Item vſuras exercentes. xlvij. di. c. i. ⁊ ſe. xiiij. q. iiij. ſiquis oblitus.

Item cum moniali vel incarcerata vel ſpũali fornicantes. xxvij. q. i. ſiquis epiſcopus. ⁊ c. ſiquis rapuerit. xxx. q. i. omnes. ⁊ ij. c. ſeq.

Item publica incontinẽtia laborantes. l. diſt. qui ſemel. lxxxi. di. maximianus. ⁊ c. ſiquis clericus. ⁊ ij. c. ſe. ⁊ c. ſiquis ãmodo. ⁊ iij. c. ſe. ⁊. lxxxij. di. propoſuiſti. xxv. q. viij. hij.

Item qui ſine examinatione promouentur. xxiiij. di. ſiquis preſbyter. lxxxi. ſiquis ſine.

Itẽ q̃ añ p̃motionez criminoſi fuerũt. xxiiij. di. ſiq̃s preſbyter. lxxxi. di. tantis. ⁊ c. ſe. xv. q. viii. ſiquis

Item qui ſcienter criminoſos ordinauerint. lxxxi. di. tantis. ⁊ li. di. aliquantos in fi.

Item qui ad pinguiores eccleſias ſine licentia ſuperiorum tranſeunt. vij. q. i. ſiquis preſbyter. ⁊ c. ſi qua epiſcopus. ⁊ c. ſeq.

Itẽ qui in eccleſiã os potẽtes cõtra ſuos ſuperiores contumaciter iſurgũt. xxij. di. in tãtuz. xi. q. i. ſiq̃s ſacerdotum. ⁊ c. coniurationũ. ⁊ c. ſeq.

Item deponitur qui periurauerit aut in homicidio aut in alio magno crimine inuentus fuerit. lxxxi. di. preſbyter. ⁊ c. ſe.

Itẽ q̃ publice crimen i ap̃tice ⁊ totius eccleſie ſcãdalum fouerit. ij. q. i. ſcelus. xi. q. iij. reugaldum.

Item qui aliuz in eccleſia per pecuniam vel alio modo ſupplantauerit. vij. q. i. preſentium. ⁊ c. factus ⁊ ij. c. ſe. xi. q. i. petimus.

Item qui in aliena dieceſi vel eccleſia officia exercere vſurpauerit. ix. q. iij. nullum.

Item qui dilapidator rerũ eccleſiaſticarũ fuerit. x. q. ij. ſiquis epiſcopus. xij. q. ij. diaconi. ⁊ c. abbatibus. xvij. q. iiij. quicũq; epiſcoporũ.

Item qui eccleſiaz per manũ laicam intrauerit. xvi. q. vij. ſiquis deinceps.

Q: epiſcopus qui ſolus poteſt deponere ð beneficio de ordine vero quez ſolus dedit ſolus non põt ðponere. xv. q. vij. c. i. ⁊ vltimo.

Q: deponendorũ ab ordine cauſa ſi diaconus a tribus epis; ſi preſbyter a ſex; ſi ep̃us a duodeciz eſt diſcutiẽda. xv. q. vij. ſiquis.

Q: ep̃us depoſito ab ordine vt non viuat eccleſiaſtice locum vbi agat penitẽtiam debet aſſignare. lxxxi di. i. ſacerdos. li. di. accedens. circa fi.

Q: depoſitus ex culpa ab ordine ſi humiliter decennalem penitentiam expleuerit põt reſtitui. lxxxij. di. preſbyter.

Q: ſiue iuſte ſiue iniuſte depoſitus in reſtitutiõe ſua debet recipere ea ſucceſſiue que cum ordinaretur p̃ceperat. xi. q. iij. epiſcopus.

Q: nullus p̃pter infirmitatem corporis deponitur ſz datur coadiutor ſibi. vij. q. i. c. i. ⁊ iij. c. ſe.

Q: deponũtur reges non ſolum ex crimine ſed propter inſufficientiam. xv. q. vi. alius.

Deriſio. Q: deriſio prelatorum a ſubditis facta dãnantur. ij. q. vij. ſentẽtia xv. q. v. c. i. in fi. de pe. diſt. ij. §. opponitur. Ubi

agitur de dauid quem michol deriſit: propter qđ ſterilis facta eſt.

¶ humilis habitus pie viuētium deridetur a per/ uerſis.xxi.q.iiii.oīs.

Deſperatio.

¶ deſpatio de dei pietate eſt horrenda impietas.xxvi.q.v.agnouimus.

¶ nemo eſt deſperandus q̄diu eſt ī hoc corpore cōſtitutus.xxiiij.q.iij.corripiantur.xxxij.q.ij. ancillam.de pe.di.vij.nemo.

¶ plerūq̄ cum peccator propter culpaʒ contēnitur in deſperationem labitur.xlv.di.recedite.

¶ penitētia a confeſſore eſt tēperanda ne peccator ꝓpter deſperationem cogat̄ facere deteriora.xxvi q.vij.de his.ꝛ.c.alligant.

Detractio.

¶ detractor dicit̄ nō ſolū ille qui alijs detrahit ſʒ ēt q̄ trahētes audit.vi.q.i.ex merito.xi.q.iij.nō ſolū.

¶ bonū ē a detractorum lingua cuſtodire q: tales cuncta que de alijs loquūtur ſua ſnīa iudicabunt̄ vi.q.i.ex merito.

¶ deteriores ſunt qui detrahēdo alioꝝ vitam moresq̄ corrumpūt his qui ſubſtantias alioꝝ ſurripiunt.vi.q.i.deteriores.

¶ ſumma iniquitas eſt detrahere: q: omnis qui đtrahit fratri ſuo homicida eſt. vi.q.i.ſumma. de pe.di.i.homicidiorum.

¶ nemo putet minꝰ piculū ē alicui detrahēdo mētiri q̄ ſanguinē fundi.xi.q.iij. nemo peritorum.

¶ ſacerdotibus qui populū benedicūt non eſt detrahendūʒ.vi.q.i.ſacerdotes.

¶ permittit quādoq̄ deus detractionem de bonis fieri: vt ſi qua culpa ab ore laudantium in corde naſcit̄ ab ore vituperantium ſuffocetur.vi.q.i. c. oues.§.ipſa.ꝛ.c.ſunt plurimi.

¶ detractores nihil aliud faciūt niſi in puluerē ſufflant ꝛ in oculos ſuos terrā excitant vt vnde plus detractionis perflant inde magis nihil veritatis videant.xi.q.iij.inter.

¶ nil prodeſt ieiunare vel orare vel alia bona facere niſi mens prius a detractione reuocetur.de conſe.di.v.nil enim prodeſt.

¶ qui facilis eſt ad detrahenduʒ non admittit̄ ad accuſandum vel ad teſtificandum.iij.q.iiij.detractores.ꝛ.q.v.nullus.

¶ detractor niſi ſe correxerit a vindicibus flāmis cruretur.ij.q.v.ij.accuſatio.

Deus.

¶ deus vnus eſt lʒ tres ſint pſone in deitate.de conſe.di.iij.c.vltimo.

¶ licet tres perſone ſint vna deitas ꝛ vna eſſentia: tamen aliquid eſt quod patri attribuitur: aliquid quod ſoli filio: aliquid quod ſoli ſpiritui ſancto. de conſe.di.iij.c.vltimo.

¶ deus anime ꝛ corporis dicitur creator ꝛ continuus operator.lvi.di.naſci.

¶ occulta opera dei iudicio ſunt ſeruanda. vi.q.i. ſi omnia.

¶ ſicut ſuperuacuis laborāt impēdijs qui ſoleʒ certat facibus adiuuare: ſic ille qui credens deo placere de ocul̄ alioꝝ iudicare pſumit. vi.q.i. ſi oia.

¶ qñ ſcriptura aliquid attribuit deo quod eſt hominis vel alterius creature per ſimilitudinē loq̄tur non per proprietatem.xxiiij.q.i.odi.

¶ deus ſpecialius dicitur pater xp̄ianoruʒ q̄ aliorum.xi.q.iij.ad menſam

Diabolus.

¶ diabolus nō fuit malꝰ creatus lʒ ī veritate ꝛ charitate.đ pe.di.ij.§.qđ đo.vbi inuenies.ꝑ ꝛ contra

¶ ꝑꝑ ſuperbiam ꝛ preſumptionem de ſui ſtatus excellētia cecidit.de pe.di.ij.§.qđ đo.fere ꝑ totuʒ.

¶ diabolus poſt caſum ſuum conat̄ vnitatē eccl̄ie ſcindere ꝛ humanū genus euertere.xvi.q.ij.viſis

¶ ardentiores in dei ſeruitio ꝛ deo familiariores magis impugnat.iij.q.i.nulli.

¶ verſutus hoſtis dicitur q: mille modos nocēdi habet.xvi.q.ij.viſis.

¶ ex ſubtilitate nature hic ꝑpendit de hoīe qđ ipſe hō non perpēdit.xxvi.q.v.nec mirū.poſt mediū

¶ vt melius decipiat in angelum lucis ſe transformat.xxvi.q.v.nec mirum.

¶ diabolus adeo debilis eſt q̄ nemineʒ poſſidere poteſt niſi ſe prius peccatorū ere vendiderit. xv. q.i.non eſt.

¶ ipſe poteſtatem exercet ī malis tamq̄ in ſuo pectore.xxiiij.q.i.miramur.

De hac materia require vbi agitur de demonibꝰ

Diaconus.

¶ diaconꝰ grece: latine miſter dicit̄.xxi.di.cleros

¶ apoſtoli poſt aſcenſionē dñi diacones ſibi conſtituerunt in miniſtros.xciij.di.dominus.

¶ cōmendantur diaconi reſpectu prefigurationis pacis ꝛ vite actiue ꝛ contēplatiue quaʒ debent exercere.xciij.di. diaconi ſunt quos.

¶ diaconi đbēt aſſiſtere ep̄o predicāti ne ab emulis infeſtet̄ vel v̄bo dei detrahat̄.xciij.di.diacono q̄.

¶ non debēt preſente epiſcopo vel preſbytero niſi de eorum mandato ſacramenta conferre.xciij.di. peruenit.ꝛ.c.diacones.

¶ officium diaconorum inuenitur. xxv.di.perlectis ante medium.xciij.di.diaconi eccleſie.

¶ epiſcopus ſine diacono non debet ſolemniter celebrare nec caliceʒ niſi prius porrigatur per diaconum debet auferre.xciij.di.diaconi ſunt.

¶ abſurdum eſt auditu diaconi extolli ſuper epiſcopum ꝛ preſbyterum.xciij.di.legimus.

¶ diaconus in quacūq̄ dignitate conſtitutus excepta legatione ſi ſe prefert a proprio gradu cadere debet.xciij.di.c.vltimo.

¶ diaconi debent corporalia ꝛ pallas lauare.de cōſe.di.i.nemo per ignorantiam.

Dialetica.

¶ qui dialetica arte diebꝰ ꝛ noctibus torquētur in obſcuritate mentis gradiuntur.xxxvij.di.nonne.

¶ dialeticorum tendicula ſunt quedam fantaſmata ꝛ vmbre que cito reſoluūtur. xxxvij.di.vino.

¶ garrulitas ranarum quibus percuſſa eſt egyptꝰ

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

garrulitatem dialecticorum ⁊ ſophiſtica argumēta
deſignat.xxxvij.di.legimus.
¶ non i dialectica placuit deo q: regnum dei in ſim
plicitate fidei eſt: nō in ɔtentione.xxxvij.di.oēz.

Dies. ¶ dies feſtinandi exprimuntur. de
conſe.diſ.iij.§.i.
¶ qui dies ſunt a iudicibus ⁊ placitis cuſtodiendi.
xv.q.iiij.placita.
¶ die dominico nihil eſt agendum: niſi deo vacan-
dum.de conſe.di.iij.ieiunia.
¶ id dies dñicus magis ē venerādus q: in ipo mū
dus ſumpſit exordium ⁊ per reſurrectionē xpi vi-
ta accepit principium.lxxv.di.ꝙ die dominico cō
ſecrantur epiſcopi.lxxv.di.ꝙ die.
¶ epiſcopus die dominico non debet abeſſe ſue ec
cleſie.de conſe.di.iij.epus.
¶ die dñico ⁊ i feſtis nō debēt flecti genua oratiois
cā.de conſe.di.iij.quoniā ſūt.xxx.di.ſiqs pſbyter
¶ die dñico miſſa ab oibus vſqȝ ad finē eſt audiē
da.de conſe.di.i.miſſas.
¶ nullus epus vel infra poſitus die dominico cau
ſas audire preſumat.xv.q.iiij.per totum.de con
ſe.di.iij.c.i.
¶ die dominico nullus ſuper ſancta dei euangelia
debet iurare.xxij.q.v.decreuit.
¶ die dominico non ē ieiunandū.de conſe.di.iij.
ieiunium.⁊.c.ſe.xxx.di.ſiquis preſbyter.
¶ die dominico plus ſolito homines carnis deliti
is ſolent intendere.iij.di.deniqȝ.
¶ antichriſtus diē dominicū ⁊ diez ſabbati faciet
cuſtodiri: vt ex hoc ſibi iudeos ⁊ xpianos cauti⁹
attrahat.de conſe.di.iij.peruenit.
¶ die ſabbati abſtinenduz eſt a carnibus.de conſ.
di.v.quia dies.
¶ dies Iouis non ſequamur errores gentiliuz nō
eſt ieiunandum.de conſe.di.iij.ieiunium.

Diffinitio. ¶ diffinitum rationabi
liter non debet aliquate-
nus violari.xxv.q.ij.cum pie.
¶ diffinitiua ſententia que condēnationem vel ab
ſolutionem non continet: pro nulla habetur.ij.
q.vi.ſiqui.§.diffinitiua.

Dilapidatio. ¶ dilapidatio quan-
do ſit bona ⁊ quando ñ
require in tractatu de liberalitate.
¶ de dilapidatione rerū eccleſiaſticaruz ſoluz ſu-
ſpectus ſubmouetur: ⁊ vſqȝ ad diſcuſſionez facti
detrahetur.iij.q.ij.ſi epus.§.ꝙ ſi.⁊.c.ſe.
¶ in crimie dilapidationis ſpēle eſt qd ſequāſtretur
poſſeſſio a poſſeſſore anteqꝫ ɔuictus ſit.iij.q.ij.q:
¶ ſi epus vel preſbyter qui res eccleſie que ſunt pro
neceſſitatibus pauperum ⁊ pro redēptionibus ca
ptiuorum dilapidauerit eſt deponendus.xij.q.ij.
apoſtolicos.xvij.q.iiij.nullus res.

Dilectio. ¶ dilectio dei eſt perfecta qñ
ipſum diligimus ex toto corde
ex tota aīa ⁊ ex totis viribus.de pe.diſt.ij.ſiquis
ſemel.§.charitas eſt.

¶ deum diligere ē illi copulari animo concipe fru
ende viſionis eius affectum: peccati odium mun
di faſtidium.ibidem.
¶ ordinē dilectionis peruertūt qui aut munduz q
contēnendus eſt diligūt: aut corpora ſua minus
diligenda plus diligunt: aut proximos ſuos nō ſi
cut ſeipos: aut deū plusqꝫ ſeipos nō diligūt ibidē
¶ dilectio dei facit peccato facile reſiſtere bonis o
peribus abundare ſeculi blandimenta contēnere
⁊ oia que humani fragilitati ſunt difficilia perfi-
cere.de pe.di.ij.§.charitas eſt.
¶ ſi deuz toto corde diligimus nihil erit in nobis
vnde peccati deſiderijs ſeruiamus.de pe.di.ij.§.
charitas eſt.
¶ illi deū plusqꝫ ſe diligunt qui pro eius amore ſa
luti ſue non parcunt.de pe.di.ij.§.charitas eſt.
¶ homo proximū ſicut ſeipſm diligit quādo qꝫtum
poteſt laborat vt eum adducat ad deum colendū
xxiij.q.iiij.dz homo.
¶ tūc primos diligimus ſicut nos qñ non pp ſpe-
rata beneficia: vel ppter conſanguinitatē: ſz pp
hoc tantū ꝙ noſtre nature ſunt participes dilig
mus.de pe.di.ij.§.charitas eſt.
¶ in hoc primos tenemur diligere vt de eorū per-
ditione doleamus ⁊ ad eorum correctionē quoti
die laboremus.xxiij.q.iiij.non poteſt.§.ſeq.
¶ non vere ſignū ē dilectōnis ad primū qñ dimit
titur peccatum impunitū.xxiij.q.iiij.qd crudele.
De hac materia require vbi agitur de amore.

Dioceſis. ¶ dioceſis dicitur vbi epiſ
copus vel epiſcopatus habe
tur.xvi.q.i.cum pro vtilitate.⁊.q.iij.licet.
¶ quedam ſunt dioceſis que certis limitibus diſtin
guntur.quedā vero nō.xvi.q.iij.licet.§.hoc mul-
tipliciter.
¶ extra ſuam dioceſim nullus dz ſacramenta alijs
participare.xvi.q.iij.licet.i fi.
¶ due dioceſes in vnam redigi poſſunt auctoritate
apoſtolica.xi.q.i.⁊ tēporis.⁊.c.ſe.
¶ quādo excreſcerit fidelium multitudo dioceſes
diuidi ⁊ epiſcopi multiplicari auctoritate apoſto
lica poſſunt.xvi.q.i.precipimus.
¶ quedā dioceſes per pſcriptionē tolli poſſunt.q-
dam vero non.xvi.q.iij.lz.§.hoc multipliciter.

Diſcere. ¶ diſcere dz qlibet anteqꝫ do
ceat.xxiij.di.his in fi.xvi.q.i.
ſic viue.
¶ q diſcere aut agere bona recuſat magis diaboli
qꝫ xpi mēbruz eſſe oſtēdit.xxxviij.di.nullus.
¶ debet eſſe diſcipulus quiſqȝ doctor eſſe deſiderat
vt poſſit docere qd didicit.xvi.q.i.ſi clericatus.
¶ diſcere debemus triplici de cauſa: aut ne igno-
remus: aut ne negligemus: aut vt repudiem⁹.xxxvij
di.legimus.
¶ tales laudabiliter ſcientias ſeculares adiſcunt q
quod vtile inuenerint ad vſum ſacre eruditionis
conuertunt.xxxvij.di.turbat.
¶ clerici ſacris litteris ſemper debent inſiſtere ne

tunc querant diſcere cum ex officijs alios debẽt docere. xxxvi. di. qui eccleſiaſticis. §. ecce.

¶ qui ſacram ſcripturam diſcere contẽnunt magiſtri erroris exiſtunt: q: veritatis diſcipuli nõ fuerunt. xxiiij. q. iiij. quid autem.

¶ diſcendũ eſt a minoribus ſine verecundia. xxxvi. di. nullus. xxiiij. q. iij. ſi habes.

¶ ſtultus eſt ſe in eo qđ primũ exiſtimat bona que viderit diſcere contẽnat. xxij. di. de cõſtantinopolitana. lxxxiiij. di. peruenit. xxiiij. q. iij. ſi habes.

De hac materia require in ſtudio.

Diſciplina.

¶ diſciplina vltrix eſt male vite. xxiij. q. v. ad fidem. ꝛ. c. non putes.

¶ mali vt ad bonam diſciplinam perueniant p̄ flagella ſunt corrigendi. xxiij. q. iiij. diſplicet. circa medium. ꝛ. c. vltimo.

¶ filius non diligitur qui non diſciplinatur. xxiij. q. v. non putes.

¶ qui peccantem coercet aliqua diſciplina elymoſinam facit. xlv. di. ꝛ qui.

¶ huic officio nominis inuigilat diſciplina videlicet epiſcopo regenti plebem ſuaꝫ pauperi regenti domuꝫ ſuam: diuiti regenti familiaꝫ ſuam: marito regenti coniugem ſuam: patri regenti prolem ſuam: iudici regenti prouinciã ſuaꝫ. regi regenti gentem ſuam. xxiij. q. iiij. duo.

¶ diſciplina vel miſericordia multuꝫ deſtituitur in vna ſiue altera teneatur. xlv. di. diſciplina.

De hac materia require in correctione ꝛ aſperitate.

Diſcipulus.

¶ diſcipulus non debet eſſe ſupra magiſtrũ vi. q. i. ſacerdotes.

¶ miſerum eſt ei fieri magiſtrum qui nedum didicit eſſe diſcipulus. xlviij. di. §. prohibentur. xl. di. miſerum. xvi. q. i. ſi clericatus.

¶ duodeciꝫ diſcipuli ab apoſtolis ſunt electi. xxi. di. in nouo. in fi.

Diſcordia.

¶ diſcordia mentiuꝫ tã iter carnales q̃ ſpũales inducit frequẽter ſeparationẽ corporis. lvi. di. yſmael

¶ diſciplina perditur deſidia cuꝫ p̄latus negligit conuitia. xxiij. q. iiij. iuſtum.

¶ diuerſitas cultus plurimuꝫ eſt materia diſcordie xc. di. perlatum.

¶ qui ſocietatem fraternitatis diſcordie peſte cõmaculat: deum qui charitas eſt tanq̃ iudeas tradi. xi. q. iij. abijt.

¶ iõ litigioſi ordinari prohibentur q: tales ad cõcordiam non valent prouocare. xc. di. c. i.

¶ p̄latorum intereſt diſcordantes ad concordiam reuocare. lxi. di. c. vltimo. xc. di. diſcordãtes.

¶ diſcordantium munera vel oblationes nec deus ſuſcipit: nec a ſacerdotibus ſunt ſuſcipiẽde. xc. di. oblationes. iij. q. vij. grauibus.

De hac materia habes vbi agitur de concordia.

Diſcretio

¶ diſcretio ẽ mater virtutum oium. i. q. i. p̄ſentiuꝫ.

¶ diſcretio neceſſaria eſt p̄lato in corrigendo. l. di. ponderet.

¶ correctio quãdoqꝫ habere debet plus de aſperitate q̃ de benignitate: quãdoqꝫ dꝫ eſſe mixta cuꝫ vtroqꝫ. xlv. di. diſciplina.

De hac materia requiri vbi de correctione.

¶ neceſſaria eſt p̄dicatori in docẽdo. lxiij. di. diſpenſatio. §. pater. in fi.

¶ dꝫ eſſe doctor diſcretus vt ne tacenda proferat: aut proferẽda reticeſcat. xliij. di. ſit rector.

Itẽ dꝫ eſſe diſcretus vt ſm capacitatẽ auditoris moderetur ſermo p̄dicationis. viij. q. i. oportet.

¶ neceſſaria ẽ diſcretio confeſſori in ligando ꝛ ſoluẽdo. xxiij. q. iiij. ſi his qui. de pe. diſt. i. §. quem penitet.

¶ neceſſaria ẽ diſcretio oibus in viuẽdo: vt. ſ. virtutes eligamus ꝛ vitia reprobem᷒. xlix. di. hic ꝛ. ei3.

Diſpenſatio.

¶ diſpẽſatio nõ põt fieri contra ius naturale niſi forte ad maius malũ vitãduꝫ. xiij. di. §. i.

¶ neceſſitas inducit diſpenſationẽ. xxxiiij. di. fraternitatis. ꝛ. c. lector.

¶ non dꝫ fieri diſpẽſatio niſi vrgẽte magna anguſtia. lv. di. p̄ſcis.

¶ non eſt pro regula aſſumẽdum quod ex diſpenſatione ſpãliter ẽ conceſſum. lv. di. cenomaceñ. i. q. v. ꝛ ſi illa. ix. q. i. ordinationes.

¶ pro neceſſitate temporum fit qñqꝫ diſpẽſatio cõtra decreta. i. q. vij. requiritis. ꝛ. iij. c. ſeq. ꝛ. c. ſi illa. xxxij. q. iiij. recurrat. §. his itaqꝫ.

¶ multa tollerantur ex diſpenſatione que cãnonis rigor condẽnat. xxxiiij. di. fraternitatis.

¶ ſicut in procellis merces de nauibus iactant̃ pp maius bonum. ſic diſpẽſatio qñqꝫ fit ꝑpter mai᷒ lucrum. i. q. i. diſpẽſationis.

¶ ſm diuerſitatẽ exceſſus diſpẽſatio qñqꝫ ꝓtrahit quãdoqꝫ acceleratur. xv. q. viij. hij. qui.

¶ diſpẽſatur qñqꝫ ratione multitudinis. l. di. vt conſtitueretur. ix. q. i. ordinationes. in fi.

¶ quandoqꝫ ratione temporis ꝛ vtilitatis. i. q. vij. diſpẽſationes.

¶ quãdoqꝫ ratione pſone. i. q. vij. didici. ꝛ. c. tali.

¶ quandoqꝫ ratione meriti ꝛ p̄rogatiue ſcientie. i. q. vij. tali.

¶ quãdoqꝫ ratione religionis. l. di. ſi quis diacon᷒

¶ qñqꝫ diſpẽſatur ad vnũ ordinem ꝛ non ad alios. xxxiiij. di. lector. ix. q. i. ab excõicatis.

¶ caſuali homicidio cum clerico diſpenſatur vt in ſuſcepto ordine maneat. l. di. clerico.

¶ cum directe homicida non diſpẽſatur ad ſacerdotium. l. di. miror. ꝛ. ij. c. ſeq.

¶ illo diſpẽſatur qui flagellando aliquem p̄ter intentionem ipm occiderit. l. di. ſtudeat.

¶ diſpenſat papa contra apoſtolum vt in bigamia xxxiiii. di. lector.

Itẽ diſpenſat contra cãnones apoſtoloꝝ cum p̄ſbytero fornicãte vt poſt decẽnaleꝫ penitentiã ad priſtinũ redeat honorem. lxxxi. di. p̄ſbyter.

Itē ſolus papa diſpēſat in gradu conſanguinitatis ⁊ affinitatis.xxxv.q.iiij.c. quedam.§. qđ ſcripſi.
Item ſolus papa reſtituit epiſcopos ⁊ diſpenſat cuꝫ eiſdem.ij.q.vi.ideo.
Iteꝫ ſolus papa diſpenſat cū ſimoniaco in ſimonia ſcienter cōmiſſa: vel ratum habente ſiue ſit in or/dine ſiue in beneficio.i.q.i.erga
Item ſolus papa diſpenſat contra cānones qui preci piunt penitentiam vel ſatiſfactioneꝫ pro enormi bus criminibus.xij.q.ij.de viro.
Item ſolus papa diſpenſat cuꝫ illo qui excōicatus ex equitur officium vel recipit beneficium.xi.q.iij.ſi quis epiſcopus dam.⁊.c.ſe.
Item ſolus papa diſpenſat cū illegitime natis ad be neficia q̄ ſunt cū cura.lvi.di.cenom̄.
¶ papa non inuenitur diſpenſaſſe cuꝫ his qui ab he reticis ad ſubuerſionē eccleſie ordinantur.i.q.vij. conuenientibus.circa fi.
Item cum eo qui ſcienter a ſimoniaco ſimoniace eſt promotus.ix.q.i.ab excōicatis.
Itē nec cū eo q̄ ſciēter eſt rebaptizatus vel reordina/tus.i.q.vij.ſaluberrimuꝫ.i fi.de ꝯſe.di.iiij.q̄ his.
Item nec cuꝫ eo qui ordinatus eſt ab inuaſore ſedis alterius epiſcopatus.ix.q.i.ordinationes.
¶ diſpenſat ep̄us cum illo ꝓ quo ignorante paren tes vt promoueret ad ordines vel ad beneficium pecuniā ꝯdederunt.i.q.v.preſentium.⁊.c.quicūq3.
¶ diſpenſat ep̄us cū clerico vel pſbytero ſacrilego vel heretico vel ſciſmatico ne depent.l.di.ſſq̄s pre ſbyter.⁊.c.preſbyteros.⁊.c.vt conſtitueretur.
Item diſpenſat epiſcopus in fornicatione clerici fur to: periurio ⁊ alijs criminibus capitalibus dum modo ſint occulta: q: ſi ſunt publica debet depo ni.l.di.de his vero.
Item diſpenſat ep̄us in penitētijs quas cānones ſta tuerunt.xxvi.q.vij.penitentibus.⁊ tempora pe/nitudinis.⁊.ij.c.ſe.
Item diſpenſat ep̄us cum eo qui pretermiſſo ſubdia conatu diaconus vel preſbyter efficitur: ſupplēdo ordinem pretermiſſuꝫ.lij.di.ſollicitudo.
¶ varia diſpenſatio que epiſcopis conceditur; co/ ep̄is prohibetur.lxviij.di.q̄uis.⁊.c.ſe.
¶ diſpenſat abbas cuꝫ monacho vt extra monaſte rium tamen ſub ſua obediencia ſpecialē cellaꝫ ha bere poſſit.xx.q.iiij.monachum.
Item diſpenſat cum monacho vt carnes comedere poſſit.de conſe.di.v.carnem.

Diuitie. ¶ diuitie tēporales ſi ſunt cum ſtudio ⁊ affectu ſingulari ignomi nioſe ſunt.xij.q.ij.gloria.
¶ dilectores diuitiaruꝫ fortes ſunt in terrenis; de biles in celeſtib.xlvij.di.oēs.
¶ diues cupidus gratius intuetur aurum q̄ ſolem lxvij.di.ſicut hij.
¶ iniuſte poſſidet diuitias qui ipſis male vtit.xiiij q.iiij.quid dicam.
¶ nihil facit diuitias ſic contēni ſicut recordatio pauperis finis ⁊ principij.xlvij.di.ſicut hij.
¶ fideli homini totus mundus eſt diuitiarum: iſi deli aūt nec obulus.xiiij.q.iiij.quid dicam.
¶ diuites i reb⁹ tpalib⁹ ſi abūdant iuſtitia ⁊ opib⁹ bonis nō ſunt abijciēde.xxx.di.hoc ſcripſim⁹ i fi.
¶ diuitie eccleſiarum ſunt bona pauperum ⁊ redē tio captiuorum.xij.q.ij.aurum.

Diuinatio. ¶ diuinatio nūq̄ i bonā partē accipit.i.q.i.nunq̄.
¶ diuinatio a parſis ē inuenta.xxvi.q.iiij.igitur. circa fi.
¶ ſm quoſdam quattuor genera diuinationis: vi delicet terra.aqua.ignis ⁊ aer.xxvi.q.iiij.c.igit.
¶ diuini dicuntur q̄ ex ꝯiectura mentis ſue incerta futurorum quaſi vera ꝓnunciant.xxxvij.di.vino
¶ multi modi ſunt in multa genera per que diui/natores futura inueſtigant que ponuntur.xxvi. q.iiij.igitur.per totum.c.⁊.q.v.nec mirum.
¶ dominus per diuinatores illudi hominibus per mittit vt probentur boni vtrum in dei dilectione ſint firmi.xxvi.q.v.nec.in fi.
¶ diuinatores ꝓpter deteſtationē criminis in ac/cuſatione non admittūtur.ij.q.viij.ſiquis.
Item ſunt excōicandi.xxvi.q.i.§.i.
Item ſi clerici fuerint ⁊ ſe corrigere noluerint ſunt d ponendi.xxvi.q.v.ſiquis ep̄us.
De hac materia habes vbi agitur de incantatione.

Diuortium. ¶ diuortiū ꝓprie dicit iter carnalr ꝯmiſcentes: vel ꝯmiſceri appetentes.vnde iter mariā ⁊ ioſeph non dicitur diuortium qn̄ ioāni fuit ꝯmendata. xxvij.q.ij.qđ aūt.§.item ſi coniuges.
¶ quos deus cōiunxit homo non dꝫ ſeparare: ſub audi violēter vel ſine rōne.xxxiij.q.ij.quos deus
¶ frigiditas vere ꝓbata cauſat diuortiū.ij.q.iij.cō ſuluiſti.§.h aūt.xvij.q.ij.qđ aūt.xxxiii.q.i.§.i.
¶ affinitas poſt contractū matrimoniū ſupueniēs non cauſat diuortium.xxvii.q.ii.qđ aūt.§.prio.
¶ conuerſus ad fidem pōt diuortiari ab vxore non cōuerſa que ipſum nititur a fide xp̄i deducere.xx viii.q.i.ydolatria.⁊.vi.c.ſeq.
¶ fornicatio carnalis ⁊ ſpūalis cauſat diuortium. xxviii.q.i.ydolatria.⁊.c.ſe.
¶ machiatio.i morte cū effectu ꝑꝑ ꝯtrahendū ma/trimoniū cauſat diuortiū.xxxi.q.i.ſiqua.⁊.§.ſeq.
¶ diuortiuꝫ nō debet fieri pro quacūq3 īfirmitate vel difformitate vel ſenio vel ſterilitate.xxxii.q.v ſi vxorem.ii.q.vii.tātum.
¶ cauſa cōſanguinitatis non licet queꝫ dimittere vxorem niſi prius conſanguinitate coꝝ coram ep̄o approbata fuerit.xxxv.q.vi.multorum.
¶ adulter vel adultera ab adultero diuortiari non poteſt.xxxii.q.vi.§.i.
¶ extraordinaria pollutio naturalr facta etiā fre/quētius iterata nō īducit diuortium ſine iudicio. xxxv.q.iii.extraordinaria.
¶ diuortium ſine iudicio ⁊ ſine conſenſu ep̄i nō de bet fieri.xxvii.q.ii.ſi vir.xxxiii.q.ii.ſeculares.xxxv q.vi.multorum.

de

Q vxoꝛ ſine iudicio eccleſie dimiſſa: primo reſtituē da eſt anteꝙ de diuoꝛtio agatur.xxxiij.q.ij. hiſtoriaꝛ.c.ſeq.

Q vir ⁊ mulier quãtuꝫ ad cauſas diuoꝛtij equaliter iudicantur.xxxij.q.v.xpiana.

Q ſi poſt diuoꝛtium ꝓpter frigiditatē vir aliam cognouerit ꝓpter doli ꝓſumptioneꝫ cõpellēdus eſt redire ad primã.xxxiij.q.i.quod.ante fi.

De hac materia habes vbi agitur de matrionio ifra.

Dominium.

Q dominiū rei trāſfertur ratione oꝛdinis: vꝫ ſiquis ſeruus alterius in pꝛeſbyterum oꝛdinatur. liiij.di.frequens.

Item ratione conſecrationis: vt ſi res conſecratā ab aliquo repetitur non ipſa redditur ſed recõpenſatur.xiiij.q.vi.comperimus.

Itē ꝓp religionē: cū.ſ.religionis ingreſſum contigerit vacare beneficium.xvij.q.ij.gonſaldus.

Itē ratione xpianitatis: vt.ſ.cum ſeruus iudei vel pagani xpianus efficitur.liiij.diſt.fraternitatem.

Iteꝫ ratione dignitatis ſicut ſedes conſtantinopolitana licet poſterioꝛ ſit ꝙ alexandrina: tamē prioꝛ in numero debet poni.xxij.di.renouantes.

Item auctoꝛitate ſuperioꝛis ſicut quãdo iubente domino iudei theſauros egyptioꝛum depoꝛtauerūt xiiij.q.v.dixit dominus.

Donum.

De dono require vbi agitur.de dato.

Dubium.

Q dubiuꝫ de oꝛdinatõe an fuerit ep̄us an nõ: facit oꝛdinatos reoꝛdinari.lxviij.di.pꝛeſbyteri.

Q in iure dubia auctoꝛitas eccleſie eſt requirēda.xi.diſt.palam.

Q in rebus dubijs abſolute non debet fieri ſententia.xxxiij.di.habuiſſe.

Q ꝙdo emergit dubitatio in perſona in facto ⁊ i iure tunc nullo modo procedendū eſt in ſnia.xxx.q.v.iudicantem.⁊.§.ſeq.

Cum emergit in perſona tantum vbi certum eſt ius ⁊ factum tunc certa datur ſententia.v.q.i.quidã.

Cum in facto emergerit dubitatio vbi certū ē ius ⁊ ꝑſona tūc nõ põt certa fieri ſnia.v.q.i.quidam.

Cū in iure emergit dubitatio vbi certū ē factū ⁊ ꝑſona tūc conſulenda ē ſacra ſcriptura ⁊ ſenioꝛes ꝓuincie ⁊ papa.xx.di.d ꝗbus.xxiiij.q.i.quotiens.

Q qui dubitat ſe baptizatum dꝫ baptizari.de conſe.di.iiij.paruulus.⁊.c.ſe placuit.

Q ſi dubium ē de conſecratione eccleſie vel altaris debent conſecrari.de conſe.di.i.eccleſie.

Duplicitas.

Q duplex monaſteriuꝫ pꝛo monachis ⁊ monialibus fieri in vno loco ꝓhibet.xviij.q.iij.diffinim⁹

Q monachus duplex officium ſue pꝛofeſſioni cõtrarium non dꝫ exercere.xvi.q.i.nemo.⁊.c.de ꝑſenium.⁊.c.pꝛeſbyteros.

Q nemo poteſt ēē accuſatoꝛ ⁊ teſtis.iiij.q.iiij.null⁹

Q nullus clericus ad duas eccleſias intitulari dꝫ.xxi.q.i.c.i.ij.⁊.iij.⁊.xvi.q.ij.per laicos.in fi.

Q nulla eccleſia parrochialis duos paſtoꝛes debet habere.xxi.q.ij.ſicut.

Q qui bene pꝛeſunt duplici honoꝛe honoꝛandi ſunt xcv.di.ecce.

Q ille duplex coꝛ non habet qui pꝛopter variū euētum verba ſua mutat.xxij.q.ij.ne quis.in fi.

Q duplex tribulatio conſurget ſuper illos qui inter flagella egerunt penitentiam.de pe.di.iij.§.auctoritas.xxiij.q.v.quid ergo.poſt medium.

De duplicitate habes vbi agit̃ de ſimulatione ⁊ ypocriſi.

Duritia.

Q duritia obſtinationis ē qñ ꝗs bonitatē contēnens vſqꝫ ad moꝛteꝫ i peccatis ꝑdurat.xciij.di.diaconi ſunt.i fi.

Q duro collo ſtamus ſi ſpꝛeta longa dei pietate in peccatis vſqꝫ ad moꝛtē perduramus.xciij.di.diaconi ſunt.in fi.

De duritia require in aſperitate: in auſteritate ⁊ in coꝛrectione.

E Brietas.

Q ebꝛietas in pꝛincipio generis humani ante diluuiū ignoꝛabatur.xxxv.diſt.ſexto die.

Q ebꝛietas a Noe inuenta ē qui pꝛimus vineã plãtauit.xxxv.di.ſexto die.

Q ebꝛietas eſt fomes ⁊ nutrix omnium vitioꝛum.xxxv.di.ante oia.⁊.xv.q.i.ſane.

Q loth quē ſodoma non vicit: vina vicerunt.xxxv di.§.i.

Q ebꝛietas ſuaſit ad iurgia ⁊ maledicta ſicut pꝫ in Noe qui obiurgando filium eū maledixit.xxxv.di.ſexto die.

Q tumultuoſa eſt ebꝛietas.xxxv.di.luxurioſa.

Q vbi ebꝛietas ibi libido ⁊ furoꝛ.xxxv.di.venter.

Q ebꝛietas obcecat ꝯſciaꝫ ⁊ ſepelit rõeꝫ.xv.q.i.ſane

Q pꝛopꝛiū ē ebꝛietatis femoꝛa denudare ⁊ ad luxuriam incitare.xxxv.di.ſexto die.

Q ebꝛietas pꝛonū facit ad pꝛomittēdum poſt triſtē ad exoluendum. Exēplum de herode ⁊ ioãne baptiſta.xxij.q.iiij.vnuſquiſqꝫ.

Q ebꝛietas excuſat culpam a tanto: ſꝫ non a toto.xv.q.i.ſane.⁊.c.inebꝛiarunt.

Q ebꝛietas aſſuefacta ē moꝛtale peccatum.xxv.di.vnum.§.alias.⁊.xxxv.di.ep̄us.

Q cum ebꝛioſis non ſolum cibus non ē ſumendus ſꝫ ēt ſunt vitandi.xi.q.iij.ad menſam.

Q clerici quoꝝ ſenſus vigē dꝫ: maxie ab ebꝛietate d̄bent abſtinē.xxxv.di.c.i.⁊.c.ſeq.

Q ep̄us aut ꝑſbyter ebꝛioſus deponitur: inferioꝛes clerici coꝛona priuantur.xxxv.di.ep̄us.

Eccleſia.

Q eccl̄ia catholica dicit̃ multitudo fidelium fide ⁊ charitate vnita.xciij.di.legimus.circa medium.i.q.i.multe.in fi.xxiiij.q.i.loquitur.

Q oēs ep̄i ⁊ oēs fideles ſunt vna eccl̄ia.xciij.diſt.legimus.in fi.

Q ipſa non ſolum ratione virginitatis: ſed etiã ratione omnium fidelium tota virgo dicitur.xxvij.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg